Liturgie voor de viering van
zondag 25 december 2017;
Eerste Kerstdag

Plaats: Ontmoetingskerk

Aanvangstijd: 10.00 uur

Voorganger: ds. Peter van der Schans

Organist: Arie Metaal

Thema: Het wordt licht

Bijzonderheden: m.m.v. het kinderKerstkoor o.l.v. Caroline Lange en Annemarijn van der Linden

Protestantse gemeente te IJsselstein

De paaskaars brandt

Ruimte voor ontmoeting in de hal en de kerkzaal

Om bij stil te staan:

Een stem breekt door in diepe nacht
en meldt wie op de morgen wacht:
hij die ons voortaan leiden zal
ligt in een stal!

Het was de droom van de profeet
dat God voor altijd Koning heet.
Zoek dan de echo van zijn stem
in Betlehem.

Vrede op aarde is niet ver!
De weg daarheen wijst ons een ster
en zij heeft in de diepste nacht
haar grootste kracht!

WE ZINGEN VOORAF

We zingen *'Een kind is ons geboren'*

Het kinderkoor zingt: *'In een stalletje'*

Het kinderkoor zingt: *'Wij zijn op weg'*

We zingen: Lied 477:1 en 2

We worden stil

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

De voorganger heet allen welkom

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

We gaan staan

We zingen het intochtslied: Psalm 27:1 en 2

Groet:
v.: Het volk dat in duisternis ronddoolt
ziet een schitterend licht.
Een Kind is ons geboren!
a.: *Een Zoon is ons gegeven.*
v.: Wonderbare raadsman
a.: *Goddelijke held*
v.: Eeuwige vader
a.: *Vredevorst.*
v.: De vrede van God is met jullie allemaal!

Het kinderkoor zingt: *'Vredegroet'*

Bemoediging:
v.: De Naam van God is 'Ik zal er zijn'
a.: *O HEER, kom ons te hulp!*
Amen!

De gemeente gaat weer zitten

Bij het aansteken van de Kerstkaars:

Ik steek het grote licht hier aan
het licht dat straalt echt overal
want de Redder van de wereld
is nu geboren in een stal.

v.: *Het is nu tijd,*
het wordt licht!
Het donker is voorbij.
Het is nu tijd,
het licht is hier!
Gods licht voor jou en mij.

Wie dat wil kan een kaarsje aansteken. Er zijn drie plekken in de kerkzaal waar dat mogelijk is.

Het kinderkoor zingt: *'Pluk de sterren'*

Het kinderkoor zingt: *'Voor u een vraag voor ons een weet'*

Het kinderkoor zingt: *'Het lied van het Kind'*

Gebed, besloten met zingen: Lied 463:1, 6, 7 en 8

Bent u er nog God?

De dagen worden korter,
de nacht dringt zich op,
het licht verdwijnt.
En U? Bent u er nog, God?
Of heeft u zich verborgen
ergens in het dichte duister?

Heeft u het gezien?
Het kind dat gepest wordt.
De vrouw die sterft van de honger.
De jongen met een geweer in zijn hand.
De man met zijn leven in een
boodschappenkarretje
zwervend over straat.

Soms wordt het ineens zo donker.
Soms komt de duisternis zo dichtbij.
Bent u er nog God?
Laat uw licht doordringen in
het leven van mensen.
Laat uw licht opgaan

over wie in het donker zitten.

Laten we een klein lichtje
opsteken voor elkaar
dat het begin mag zijn waarop we hopen:
Licht voor de wereld.
Licht voor alle mensen.
Licht van de vrede.

Zo bidden en zingen we samen:

(Uit *'Licht dat nooit meer dooft, teksten voor Advent en Kerst'*
Uitgave Kwintessens)

Een enkel woord

We zingen (loflied): *'Gloria'* uit Taizé. We zingen het in canon met drie partijen: kinderen, linkerhelft en rechterhelft. We zingen het één keer samen en dan twee keer in canon.

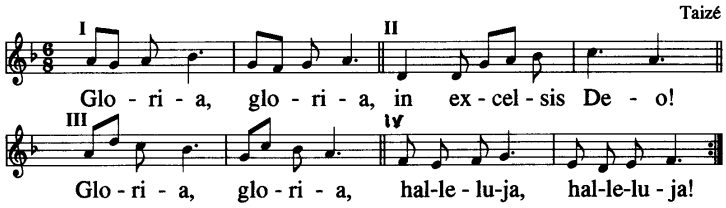

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord:

Goede God,
Wat is het fijn om hier samen te zijn.
Niet langer is het donker,
want vandaag is onze Redder is geboren,
Jezus onze Heer,
als een baby in een stal.
Zo klein als hij is,
Zijn licht schijnt nu overal.
Hij vraagt ons om het licht te delen
met alle mensenkinderen op deze aarde.
We bidden U, laat ons lichtkinderen zijn
in een wereld vol van geweld en duisternis.
Laat de verhalen uit de Bijbel ons helpen en op weg helpen.
Amen.

We zingen met de kinderen het projectlied *'Een boek vol verwachting'* (melodie Lied 8a/243)

1. Jesaja schreef zijn tijd voorbij,
zo geeft hij hoop aan jou en mij.
Lees mee en blijf niet langer staan
bij hoe het altijd is gegaan.

7. Wie waakzaam is en hem verwacht
hoort ware woorden in de nacht:
"Vrede op aarde, God is goed!"
Ga met ons mee, hem tegemoet.

Gesprek met de kinderen:
Elke week kijken we in het boek vol verwachting. Zo zien we aan de hand van de verhalen van Jesaja steeds iets meer van het licht dat God in de duisternis van de aarde brengt. Het boek is dicht.
Vraag aan de kinderen om dichterbij het boek te komen. Vertel dat het boek is dichtgevallen. Blader door het boek. Weten de kinderen nog wie een herder is voor alle mensen? Wat de smid doet? Wat er met de woestijn zal gebeuren? Van en voor wie de wijn en het graan is? Allemaal verhalen over Jesaja, over wat God hen vertelt en wat zij verwachten. Sla de laatste bladzijde om. Wat zien de kinderen?

Licht op voorhoofd

We zingen: *Een kind is ons geboren'*

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Eerste Schriftlezing: Jesaja 9:1-6

9:1 Het volk dat in duisternis ronddoolt
ziet een schitterend licht.
Zij die in het donker wonen
worden door een helder licht beschenen.
2 U hebt het volk weer groot gemaakt,
diepe vreugde gaf u het,
blijdschap als de vreugde bij de oogst,
zij jubelen als bij het verdelen van de buit.
3 Het juk dat op hen drukte,
de stok op hun schouder, de zweep van de drijver,
u hebt ze verbrijzeld, zoals Midjan destijds.
4 Iedere laars die dreunend stampte
en elke mantel waar bloed aan kleeft,
ze worden verbrand, een prooi van het vuur.
5 Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.
Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman,
Goddelijke held, Eeuwige vader, Vredevorst.
6 Groot is zijn heerschappij,
aan de vrede zal geen einde komen.
Davids troon en rijk zijn erop gebouwd,
ze staan vast, in recht en gerechtigheid,
van nu tot in eeuwigheid.
Daarvoor zal hij zich beijveren,
de HEER van de hemelse machten.

We zingen: Lied 483:1 en 3

1. Stille nacht, heilige nacht!
Davids Zoon, lang verwacht,
die miljoenen eens zaligen zal,
wordt geboren in Betlehems stal,
Hij, der schepselen Heer,
Hij, der schepselen Heer.

3. Stille nacht, heilige nacht!
Vrede en heil, wordt gebracht
aan een wereld, verloren in schuld;
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij eer!
Amen, Gode zij eer!

Tweede Schriftlezing: Lucas 2:6-20

6 Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, 7 en ze bracht een zoon ter
wereld, haar eerstgeborene. Ze wikkelde hem in een doek en legde hem in een voederbak,
omdat er voor hen geen plaats was in het nachtverblijf van de stad.

8 Niet ver daarvandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij
hun kudde. 9 Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door het
stralende licht van de Heer, zodat ze hevig schrokken. 10 De engel zei tegen hen: ‘Wees niet
bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met grote vreugde zal
vervullen: 11 vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de messias, de
Heer. 12 Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in een
doek gewikkeld in een voederbak ligt.’ 13 En plotseling voegde zich bij de engel een groot
hemels leger dat God prees met de woorden:

14 ‘Eer aan God in de hoogste hemel
en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft.’

15 Toen de engelen waren teruggegaan naar de hemel, zeiden de herders tegen elkaar: ‘Laten
we naar Betlehem gaan om met eigen ogen te zien wat er gebeurd is en wat de Heer ons
bekend heeft gemaakt.’ 16 Ze gingen meteen op weg, en troffen Maria aan en Jozef en het
kind dat in de voederbak lag. 17 Toen ze het kind zagen, vertelden ze wat hun over dat kind
was gezegd. 18 Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat de herders tegen hen zeiden,
19 maar Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en bleef erover nadenken. 20 De
herders gingen terug, terwijl ze God loofden en prezen om alles wat ze gehoord en gezien
hadden, precies zoals het hun was gezegd.

We zingen: Lied 496

Verkondiging:

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Hoe is het om met al die oude mensen bezig te zijn in je werk? Sinds de komst van ds. Irene is het werk anders verdeeld. Zij doet tot 50 jaar. Van 50-79 doen we samen. En 80+ is mijn pakkie an. En al een paar keer heb ik die vraag gekregen: Hoe gaat dat nu?
Nou, dat gaat goed. Het is wel een stuk drukker geworden. Vooral als het gaat om het pastoraat, het bezoekwerk. Meer mensen ziek. Meer mensen overleden. Zeker de afgelopen weken. Veel donkerheid en dood.
Maar ook ontzettend veel lol, smakelijk lachen en heerlijke gesprekken. Zoals afgelopen maandagavond. Deze keer in Mariënstein. We lazen het stuk uit Jesaja, dat we daarnet ook hebben gehoord.
Een heel gesprek over de achtergronden van dat gedeelte. Ik probeerde het uit te leggen. Er zit een heel politieke kant aan dat verhaal. Dan moet je terug in de geschiedenis. Het koninkrijk van David en Salomo is in tweeën uiteengevallen. Dat gebeurde in 931 voor Christus. En nu zijn we rond 740 voor Christus. Er dreigt een aanval van de Assyriërs. Dé wereldmacht van die dagen. En de vorsten van Syrië en van het noordelijke rijk Israël proberen die macht aan te pakken. Ze nodigen Juda, het zuidelijke rijk uit om mee te doen tégen Assyrië. De koningen aarzelen. Moeten we dat doen of niet? Uiteindelijk is kiezen niet meer nodig. Assyrië loopt Damascus en Samaria onder de voet. En Jesaja ziet het gebeuren. Hij werkt in Jeruzalem, in het zuidelijke Juda. Hij heeft te doen met zijn broedervolk in Noord Israël. Jesaja ziet ze in de duisternis van het wereldgebeuren zitten.
En dan komt hij met zijn lied.

“Het volk dat in duisternis ronddoolt
ziet een schitterend licht.”

En zo meer. Tot hij ook zegt:

“Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;”

Het volk zal gered worden. Het zal in de donkerste duisternis het licht mogen zien. Het volk zal uit de ballingschap terugkomen. Weer naar het eigen thuis mogen gaan.
En wie is het dan die het doet? Welk kind wordt geboren? De zoon van de zittende koning Achaz?
Er is een ander gekomen die uiteindelijk dankzij de hulp van God het volk terug liet gaan. God is gekomen en heeft door een mensenkind het volk naar het licht geleid. Uit de donkerste donkerte kwam er een lichtspoor van bevrijding, uitzicht, toekomst.
Het kind geeft toekomst. Welk kind dan ook. Je hoeft niet meteen aan Jezus te denken. Jesaja wist niet van de komst van Jezus. Hij vertrouwt op Gods komst. Daar gaat het om. En hij ziet het ook in de komst van een kind. Misschien wel juist in de komst van een kind. Nieuwe mogelijkheden. Nieuwe kansen.
Christenen herkennen de komst van God in de komst van het kind in de kribbe, Jezus.
En ze zien dat de komst van God vaker in een kind gebeurde. Ook in oude teksten en verhalen. En zeker ook in die van Jesaja. Het wordt licht. De duisternis gaat wijken voor een nieuwe dag.
Goed, het uur in Mariënstein is om. En we hebben een levendig gesprek gehad met de negen oudere dames. Want het zijn allemaal vrouwen. Een paar lopen nog aardig zelf naar hun kamer. Anderen pakken de rollator. In de smalle gang laten zij me voorgaan. *“U gaat sneller!”* Ik loop door. En dan hoor ik nog net binnen gehoorsafstand de één tegen de ander zeggen: *“Wat helpt die uitleg en ons gesprek erover. En wat weet hij veel van de Bijbel!”* U begrijpt – mijn Kerst kan al niet meer stuk!

Ik vind het steeds weer bijzonder hoe de Bijbelse verhalen steeds weer midden in de rauwe werkelijkheid staan. De donkere kanten, ook in maatschappelijk en politiek opzicht worden niet verzwegen. Het is elke keer weer lastig om de goede keuzes te maken. In het groot, als het om het beleid van presidenten en koningen gaat; van ministers en ambtenaren. Hoe ga je om met de dreigingen vanuit Noord Korea? En ook in het klein is dat lastig. Hoe kies je als het gaat om bijv. zo'n samenwerkingsverband als met Montfoort? Er wordt nog niet naar de wapens gegrepen. God zij dank niet. Maar toch – wat is wijsheid? Meer naar Nieuwegein kijken? Of Utrecht? Of het zelf proberen te rooien?

Al dat duister en donker houdt me wel bezig. De afgelopen weken zeker, waarbij het ene na het andere gemeentelid stierf. Het donker is er in zoveel soorten. In allerlei situaties. Vroeger en nu.
En toch geloven we, in lijn van o.a. Jesaja: God komt en geeft ons niet aan het duister prijs. Hij laat het zien in een kind. Ja, zeker ook in dat kind in de kribbe. Mijn Kerstpreek begint al aardig te dagen.

En dan komen er een paar woorden langs die ik niet kende. Ik hoor ze en dan denk ik in een flits: dat past bij mijn Kerstpreek.

"en de zon gaat op voor niks
de lucht is zinloos blauw

de zon gaat enkel onder
de zon gaat enkel onder
de zon gaat enkel onder
zonder jou"

En ze blijven hangen. Ik krijg de hele tekst onder ogen. Het vertelt van iemand die in het diep donker zit. Omdat die ander, die dierbare er niet meer is. Nooit meer terugkomt ook.
De woorden zijn van de groep De Dijk, *'De zon gaat op voor niks'*:

dag of nacht maakt geen verschil
dag of nacht het is een
vierentwintig uur lang niks
dan leegte om me heen

dag of nacht maakt geen verschil
ik zie geen onderscheid
een dichte mist van tranen
en een zee van eenzaamheid

en de zon gaat op voor niks
de lucht is zinloos blauw

de zon gaat enkel onder
de zon gaat enkel onder
de zon gaat enkel onder
zonder jou

dag of nacht maakt geen verschil

dezelfde duisternis
wat fout kan gaan gaat fout
wat goed kan gaan loopt mis

dag of nacht of nacht of dag
het is dezelfde sleur
een muur om naar te staren
geen ramen en geen deur

en de zon gaat op voor niks
de lucht is zinloos blauw

de zon gaat enkel onder
de zon gaat enkel onder
de zon gaat enkel onder
zonder jou

zonder jou
zonder jou
er is geen moer aan
zonder jou

Zo voelt dat dus, die eenzaamheid; die leegte. Donker. Stikdonker.
En dan? Kan het anders?

Ik krijg het niet voor elkaar, zomaar. Je bent stil. In verwarring. Door elkaar geschut. Je stamelt. Je bent boos en teleurgesteld. Je ziet het niet.
Ook ik niet. Het moet van elders komen. Van de andere kant. Van Gods kant.
Nog weer later van de week kwam Psalm 139 bij me boven. En het voelt als een geweldige tegenstelling. Een stukje:

NBV:	Liedboek:
"11 Al zei ik: 'Laat het duister mij opslokken, *het licht om mij heen veranderen in nacht,'* *12 ook dan zou het duister voor u niet donker zijn –* *de nacht zou oplichten als de dag,* *het duister helder zijn als het licht."*	*6. Wanneer ik mij geborgen dacht* *in 't vallend duister van de nacht,* *werd dan de nacht niet als het licht?* *Hier lig ik voor uw aangezicht,* *o God, hoe licht is zelfs het duister,* *de nacht een dag die blinkt van* *luister.*

Voor God is zelfs de duisternis niet donker. Maar als een dag, als licht.
Dat is iets van God. God moet komen. Hij moet het zelf licht maken.
En dan komt weer de geboorte van een kind. Het Kindeke Jezus. Kind in de kribbe.
God komt. Het is een kind, een baby. Hoe klein, hoe kwetsbaar. Maar zó gaat het dan blijkbaar. Die komst van God. Niet super groots. Maar achteraf. Lucas situeert de geboorte op de binnenplaats van een grote herberg, tussen de dieren. Een plek waar arme reizigers die geen slaapplaats konden betalen, de nacht doorbrachten. Omdat er geen plek is in het nachtverblijf van de stad, is dit de plek waar Maria bevalt. Midden tussen de mensen wordt het pasgeboren kind in een voederbak gelegd. Hij is benaderbaar, aan hen gelijk.

Zo gaat het blijkbaar in Bethlehem. Het volk is nu niet weggevoerd in ballingschap. Maar zit zelf onder de druk van een vreemde wereldmacht. Nota bene thuis is bezet; in eigen land voelt men de tentakels van de keizer. Alleen al in die inschrijving.
En van dat kind moet het dan komen. Je zou het niet denken. Je verwacht er niks van. Een klein kaarsje, dat zomaar weer kan doven. Al bij een klein zuchtje wind. Laat staan bij het gebral en gebries van grote heren. Bij de stormwind in je leven.
Maar dat gebeurt niet. Zijn hele leven lang niet. Tot in de dood niet.
Het wordt licht! Het blijft licht!

Kerstlicht (Van Marinus van den Berg, *In het licht van kerstmis*, p. 78)

Een opzienbarend licht
is onder ons verschenen.
Een nieuw uitzicht is geboren
voor allen die zoeken
naar het onvergankelijk licht.

Een opzienbarend licht
is onder ons verschenen.
Een nieuw uitzicht is geboren
voor allen op wie wordt neergezien
zonder aanzien.

Een opzienbarend licht
straalt ons in het gezicht.
Een kindergezicht
doet ons de mensenliefde
van God zien.

Het verlicht ons levenspad.
Het troost ons in de nacht.
Het schittert aan de hemel
als een ster voor allen die
uitzien naar een nieuwe dag,
die baadt in het licht
van liefde, vrede en gerechtigheid.

Het is licht geworden!

Amen.

Meditatief moment: orgelspel

We zingen: Lied 498:1 en 2

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

Het kinderkoor zingt: *'Zonder woorden'*

Het kinderkoor zingt: *'Wij zijn de stoere herders'*

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

Voorbede:

God, we verlangen naar licht,
naar het licht van de zon

dat onze huid verwarmt
en naar dat andere licht
dat warm maakt van binnen.

We verlangen naar troost,
naar een beetje liefde
en naar aandacht
voor onze problemen,
naar positieve dingen,
lichtpuntjes in de narigheid
die we om ons heen zien.

We verlangen naar echte ontmoetingen
Iemand die je aanspreekt.
Iemand ontmoet je.
Iemand tikt je op de schouders.
Een woord raakt je hart.
De steen komt in beweging.
Je kijkt niet in een donker gat,
maar je ziet licht.
Je voelt je uitgenodigd.
Je voelt nieuwe kracht komen.
Het litteken blijft.
De wond heelt.
Maar je je bent opnieuw aanwezig.
We vragen om zulke ontmoetingen
voor wie ziek zijn en intens verdrietig.
Zo denken we aan Jannie Fransen

Raak ons aan met uw licht,
want dat hebben we nodig
om verder te groeien.
Raak ons aan met uw liefde
want daardoor zullen we
liefde kunnen geven.

Laat ons leven in uw licht,
want daardoor zullen we zien
wat er moet veranderen
in de wereld en in onszelf.

Geef dat het licht
dat lang geleden
zichtbaar werd in een Kind
alle mensen kan bereiken
die in het donker leven.
Geef dat het ze
hoop en kracht geeft,

(Paul van der Waal)

Stil gebed

Onze Vader

Inzameling van de gaven onder orgelspel
Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 486:1 en 4

Uitzending

Zegen:

De Heer zegent je.
Hij vult je armen met kracht.
Hij vult je hart met tederheid
en je ogen met lachen.
Hij vult je oren met muziek
en je neus met lekkere geuren.
Hij vult je mond met jubel
en je hart met vreugde.
Hij geeft ons allen steeds opnieuw de kracht,
om de hoop een gezicht te geven.
Te midden van het duister,
geeft Hij licht op onze weg.
De Heer zegent ons!

We zingen: Lied 431C

Het kinderkoor zingt: *'Vrolijk Kerstfeest iedereen!'*

We wensen elkaar: gezegend Kerstfeest!

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang